

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет**

Слово про вченого:

**Папанова
Валентина
Анатоліївна**

(до 60-річчя з дня народження)

УДК 37.01 (06)

ББК 74_я5

**С 48 Слово про вченого: Папанова Валентина Анатоліївна. –
Бердянськ: БДПУ, 2013 р. – 48 с.**

Друкується за рішенням вченої ради Бердянського державного педагогічного університету. Протокол № 12 від 30.04.2013 р.

У брошурі подано нариси життя й діяльності кандидата історичних наук, доцента кафедри політології та правознавства, завідувача навчальної археологічної лабораторії Бердянського державного педагогічного університету, заслуженого працівника освіти України Папанової Валентини Анатоліївни.

Відповідальний за випуск:

Богданов І.Т. – проректор з наукової
роботи БДПУ

Упорядкування та комп'ютерний набір:

Константинова К.І.
Ліпич В.М.

© Бердянський державний
педагогічний університет, 2013



Папанова Валентина Анатоліївна

Папанова Валентина Анатоліївна народилася 13 червня 1953 року в селі Теремному Теремнівського району Волинської області.

У 1970 р. закінчила СШ № 16 м. Бердянська та пішла працювати робочою на Бердянський плодоконсервний завод. У 1971-1972 навчальному році працювала старшою піонервожатою СШ №10.

З 1972 р. по 1976 р. навчалася на історичному факультеті Запорізького державного педагогічного інституту за спеціальністю “Учитель історії та суспільствознавства” та отримала диплом з відзнакою, а у 2002 р. закінчила юридичний факультет Запорізького державного університету за спеціальністю “Юрист-спеціаліст”.

З 1976 р. по 1994 р. працювала в СШ №1 м. Бердянська, спочатку організатором позакласної роботи, а потім учителем історії, суспільствознавства та правознавства. У 1982–1994 рр. викладала в спеціалізованому класі з поглибленим вивченням історії.

Багато уваги приділяла позакласній роботі з учнями – театралізовані вечори, КВК, туристичні змагання та ін. Однак головним захопленням учителя й учнів була Ольвія. Загін старшокласників під її керівництвом 15 років працював у складі ольвійської експедиції в національному історико-археологічному заповіднику “Ольвія” Інституту археології НАНУ. За сумлінну працю в школі їй було присвоєно категорії “Старший вчитель” (1986 р.) і “Вчитель-методист” (1988 р., 1993 р.).

У 1993 р. Валентина Анатоліївна приходить працювати на кафедру історичних та економічних дисциплін Бердянського державного педагогічного інституту. У 1994 р. у спеціалізованій вченій раді



Моя сім'я (1976 р.)



З мамою Л.А. Папановою (Хорунжею)

Інституту археології Національної Академії наук України захистила дисертацію “Некрополь Ольвії: історична топографія та поховальний обряд” (науковий керівник – доктор архітектури, професор, член-кореспондент НАНУ С.Д. Крижицький) і здобула науковий ступінь кандидата історичних наук зі спеціальності 07.00.06 – археологія.

Після захисту її запрошують до Азовського регіонального інституту управління при Запорізькому державному університеті, у якому вона працює з 1994 р. по 2007 р., пройшовши шлях від старшого викладача до завідувача кафедри історії і теорії держави та права (1997-2007 рр.). У ці ж роки Папанова В.А. продовжує викладати за сумісництвом у Бердянському державному педагогічному університеті (до 2002 р. Бердянський державний педагогічний інститут ім. П. Осипенко).

Багато уваги приділяє науковій діяльності студентів. Так, робота студентки Лактіонової Л. виконана під керівництвом В.А. Папанової, стала переможцем на III Всеукраїнському конкурсі учнівських та студентських робіт з прав людини, який проводився українською секцією Міжнародного товариства прав людини, а науковий керівник була нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти України (1999 р.). Під керівництвом Валентини Анатоліївни учениця Бердянської гімназії “Надія” Калініченко К. двічі перемогала в обласному етапі науково-дослідних робіт у секції “Археологія” (2011, 2012 рр.), а у 2012 р. стала переможцем III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідних робіт. З 1994 року керує студентськими науковим гуртком “Антика” та археологічним товариством “Ольвія-Арго”, члени якого щороку працюють у національному історико-археологічному заповіднику “Ольвія”.

У 2001 р. за навчальний посібник “Лекции по истории государства и права Украины” отримала Диплом I ступеня Асоціації навчальних закладів України

недержавної форми власності у номінації “Кращий навчальний посібник”.

У 2007 р. була обрана на посаду декана соціально-гуманітарного факультету й професора кафедри всесвітньої історії та правознавства Бердянського державного педагогічного університету.

Валентина Анатоліївна постійно працює над підвищенням свого науково-методичного рівня. Вона бере активну участь у всеукраїнських та міжнародних конференціях – Греція (2005 р.), Болгарія (2000, 2012 рр.), Польща (2002, 2004, 2005, 2006, 2008 рр.), Росія (1998, 2000, 2002, 2004, 2005, 2007, 2008, 2010 рр.), Румунія (1995, 1997, 2000, 2002, 2005 рр.), Туреччина (2010 р.).

У червні 1996 року працювала на розкопках стародавнього грецького міста Арганума (Румунія) у складі українсько-румунської археологічної експедиції.

У травні 2000 р. її проект “Olbio Pontika : Creation of the Catalog of Finds” був відзначений The Rolex Awards for Enterprise.

Має понад 90 наукових праць з проблем археології, місцевого самоврядування та прав людини, у тому числі у фахових виданнях. Підсумком її понад 30-річних розкопок стала монографія “Урочище Сто могил: некрополь Ольвии Понтийской” (2006 р.), яка отримала схвальні відгуки фахівців.

Папанова В.А. бере активну участь у розвитку місцевого самоврядування. Вона – один з авторів “Статуту територіально громади м. Бердянська” та “Положення про самоорганізації населення міста”. Під її керівництвом були написані Статут територіальних громад м. Нової Каховки та м. Дніпрорудного. Постійно проводить тренінг-семінари з проблем місцевого самоврядування у містах і селах Запорізької області, зокрема, “Проблеми місцевого самоврядування”, “Розробка Статуту територіальної громади”, “Про самоорганізації населення міста”, “Порядок

створення та структура органів самоорганізацій населення”, “Повноваження органів самоорганізацій населення” та ін.

За активну участь у розвитку місцевого самоврядування була нагороджена Почесними грамотами Запорізької облдержадміністрації (2001, 2003 рр.), нагородами Бердянського міськвиконкому – медаллю “За вагомий внесок у розвиток міста” (2005 р.), “Почесним орденом міста” (2008 р.) та почесними грамотами міського голови.

За багаторічну, сумлінну працю на освітянській ниві Папанова В.А. нагороджена нагрудним знаком “Відмінник народної освіти УРСР” (1978 р.), орденом Трудової Слави III ступеня (1986 р.), медаллю “З нагоди святкування 15-ої річниці незалежності України” (2006 р.), нагрудним знаком “Антон Макаренко” (2009 р.) та удостоєна почесного звання “Заслуженого працівника освіти України” (2012 р.).

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 582/2012

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня працівників освіти

За значний особистий внесок у розвиток національної освіти, підготовку кваліфікованих фахівців, багаторічну плідну педагогічну діяльність, високий професіоналізм постановляю:

Присвоїти почесне звання:

“ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК ОСВІТИ УКРАЇНИ”

ПАПАНОВІЙ Валентині Анатоліївні – доцентіві кафедри, завідувачу лабораторії Бердянського державного педагогічного університету, Запорізька область

Президент України Віктор ЯНУКОВИЧ
5 жовтня 2012 року



Федорик Володимир Михайлович – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та всесвітньої історії, перший проректор БДПУ

Мій шлях

Народилася я на Волині, а коли мені ще не було й року, батьки переїхали до Бердянська. Усе збираюсь поїхати в ті місця, та якось не складається.

Перші спогади пов'язані зі столицею Приазов'я. Ми тоді жили на Слободці й поруч було море. Зелене, тепле Азовське море... Я з нього не вилазила, навчилася у п'ять років плавати та пірнати. Потім наша родина отримала земельну ділянку для споруди будинку в Колонії і до моря стало ходити задалеко, але це мене не зупинило. Ходили ми "компаніями" на Верхову (зараз це пляж "Лазурний") на цілий день. Купалися та грали в воді до посиніння, а потім, щоб зігрітися, закопувалися в гарячий пісок. Мені доручали брати з собою молодшого брата. Дотепер вражаюсь відносинам до дітей у ті часи. Незнайомі люди доглядали, щоб з нами, бодай боже, нічого не сталося на морі.

У нас була велика сім'я – бабуса, мати, батько, брат, сестра та я. Моя бабуса Ганна Федорівна Хорунжа (Морозова) була дуже доброю людиною. Вона в голодні роки рятувала чужих людей, ділилася останнім. Проста селянка розмовляла трьома мовами – російською, українською та болгарською. У мене з нею були дуже близькі стосунки, так вийшло, що до школи я довго жила з нею в селі Тарасівці Чернігівського району Запорізької області. Коли вона померла, з'явилося відчуття, що в мене немає тилу.

Моя мама – Любов Андріївна (у дівочості Хорунжа, саме під цим прізвиськом її пам'ятають бердянці) працювала вчителем фізкультури. Ми майже не бачили її вдома, бо вона з ранку і до пізнього вечора була на роботі. Уроки, змагання... До 45 років грала за збірну Бердянська з волейболу. У неї був рідкісний дар – вона лікувала людей, бо мала дуже сильну біоенергетику. Після її одного сеансу масажу в людини

припинявся радикуліт. Мама завжди нас охороняла своїм біополем, а коли померла, то ми з братом і сестрою відчували, що нам незатишно.

Батько... Анатолій Ілліч працював водієм. Добра людина, хлібосол.

З першого по восьмий клас я навчалася у ВШ № 18, а потім у СШ № 16. Учитися мені подобалося. Я любила історію, географію, біологію, російську та українську літератури, але не мови, фізику та астрономію. Подобалося право. Мені пощастило з учителями – Н.І. Громак (перша вчителька), К.М. Мініна, М.О. Набоков, Г.М. Старун, Т.О. Тургенева, О.М. Чаплигіна... Це були майстри своєї справи.

У молодших класах мріяла стати льотчиком. Мрія змінилася, коли почався курс історії. У захоплюючий світ історії мене ввела Н.І. Громак. У шкільні роки захопилася історією стародавньої Греції та Риму, але головне – археологією. Почала читати все, що могла знайти в бібліотеках Бердянська (до речі, була зразу читачем трьох бібліотек), з археології. Десь у шостому класі купила невеличкий путівник Л.М. Славіна “Здесь был древний город Ольвия”. З цієї книжки й виникло захоплення, яке визначило все моє подальше життя.

Після закінчення школи поїхала вступати на історичний факультет Львівського університету, але не пройшла за конкурсом. Пішла працювати різноробочою на Бердянській плодоконсервний завод, а через рік – старшою піонервожатою в СШ №10. Досі з теплотою згадую чудовий педагогічний колектив цієї школи на чолі з директором Л. Хірою.

У 1972 році вступила на історичний факультет Запорізького державного педагогічного інституту (зараз – Запорізький національний університет), який закінчила в 1976 р. та отримала диплом з відзнакою. Історичний факультет був у ЗДПІ до війни і знову його відкрили в 1971 р. завдяки ректорові, д.і.н., професору



Перший дзвоник (СШ № 1)



З В.А. Зарвою (Шрі-Ланка)

А. М. Черненко. Його в 1975 році зняли з посади за потурання українському націоналізму, але ми запросили його на випускний банкет як ректора.

У той час на факультеті викладали неординарні вчені І.М. Бірульов, А.Б. Коган, В.Г. Роїк, лекції яких ми дуже любили. Перші випуски пам'ятають блискучі лекції та семінари з історії стародавнього світу професора О.М. Мальованого (“діда”). На першому семінарі з історії первісного суспільства отримала в нього “відмінно”, так старшокурсники приходили подивитися, кому це “дід” так розщедрився. Пізніше я стала його улюбленою студенткою. Під його керівництвом написала наукову роботу “Догрецьке населення стародавньої Греції”, яка з республіканського етапу конкурсу студентських наукових робіт повернулася з рецензією, що “ця тема у вирішальний рік п'ятирічки не актуальна”.

У студентські роки почалися мої перші археологічні розкопки в історико-археологічному заповіднику “Ольвія” (зараз – національний) у складі ольвійської експедиції Інституту археології Академії наук УРСР (зараз НАНУ), яку тоді очолював професор, член-кореспондент С.Д. Крижицький. Ази археології здобувала працюючи поряд з к.і.н. Ю.І. Козуб (моя “хрещена мати в археології”), к.і.н. В.В. Крапівіною (начальник ольвійської експедиції у 1995-2010 рр.), к.і.н. Н.О. Лейпунською та д.і.н. А.С. Русяєвою. Завжди мені допомагали порадою С. та А. Буйських, Т.Л. Самойлова та Є.Ф. Редіна. Ольвія мені подарувала знайомство та дружбу з багатьма цікавими людьми – художниками Тетяною та Володимром Бахтовими, Тамарою Зінов'євою, Тетяною Ісаковою, Іриною Костюк, Сергієм Маковцевим, Володимиром Сухиним (“ольвійський царь”), Мариною Хомчик ...

Студенти істфаку, які цікавилися археологією, брали участь в археологічних розвідках неолітичних пам'яток на Лисій Горі (м. Василівка Василівського р-ну



З професором Д. Ботевою (Греція, 2005)



На конференції в Бельско-Бяло (Польща, 2005)



Конференція в Болгарії (2012 р.)

Запорізької обл.) під керівництвом наукового співробітника Запорізького обласного краєзнавчого музею, к.і.н. С.М. Ляшко-Беловою. З того часу й почалася наша з нею дружба.

У студентські роки брала активну участь у громадській роботі: комсорг групи, редактор стіннівки, KBK. Саме громадська робота зблизила мене з О. Беловим, О. Кокошинським, В. Козєревим, С. Жирченко, Ю. Ольховським та ін.

Після закінчення ЗДПІ (1976 р.) отримала направлення на роботу в СШ № 1 м. Бердянська. У цій школі проробила 28 років. Поряд зі мною працювали прекрасні педагоги, у яких я багато чому навчилася, – Р.С. Данченко, Л.М. Клерфон, Л.Д. Мурай, В.П. Свячена, А.Ф. Ставенко, Е.С. Сідельська та ін.

Під час роботи в школі почалася і моя дружба з В.А. Зарвою, яка іскрометною зіркою з'явилася серед моїх колег. Це вона своїм прикладом надихала мене зайнятися наукою.

У 1988 році я вступила до аспірантури Інституту археології Академії наук УРСР і почала працювати над темою “Некрополь Ольвії: історична топографія та поховальний обряд” (науковий керівник – доктор архітектури, професор, член-кореспондент НАНУ С.Д. Крижицький). Написала, втупила..., але чого це мені було варто? вступала я до неї тричі. Перший раз не пройшла за конкурсом (було чотири людини на місце), другий раз при кращих оцінках (навіть заздалегідь отримала поздоровлення колег зі скіфо-античного відділу) віддали перевагу аспірантці академіка П.П. Толочка.

І тоді єдиний раз у житті відступила від археології. У моєму архіві зберігається цікавий документ – витяг із протоколу №5 засідання Ради Київського державного педагогічного інституту ім. О.М. Горького від 3 січня



З болгарськими, російськими й швейцарськими колегами на конференції в Києві (2000 р.)



З колегами на конференції в Кракові (Польща, 2008 р.)

1985 р. про затвердження теми кандидатської дисертації аспірантки Папанової Валентини Анатоліївни “Соціалістичний інтернаціоналізм зовнішньої політики НРБ у висвітленні радянськими та болгарськими істориками”. Керівником був призначений д.і.н., професор завідувач кафедри всесвітньої історії Ю.О. Боев. Чудова людина та фахівець. Склала кандидатські екзамени, задепонувала три статті, але не лежала душа до цієї теми ...

У травні 1994 р. захистила дисертацію в спеціалізованій раді ІА НАНУ та здобула науковий ступінь кандидата історичних наук зі спеціальності “Археологія”, а через місяць після захисту отримала підтвердження ВАКу.

Ви спитаєте, чому захист не відбувся в 1993 році. Трагічний для мене 1989 рік – вибір між життям і смертю... Операція на серці в Київському інституті серцево-судинної хірургії, який народ називав просто – клініка М. Амосова. Прибігає в клініку схвильована В. Зарва: “Що ти тут робиш, ти ж ніколи не жалілася і не була на лікарняному. Яка потрібна допомога?” Підтримка та молитви моїх рідних і друзів повернули мене на цей світ. Низкий їм усім уклін.

Дисертацію написала працюючи в школі. Мені завжди щастило, що поруч зі мною були добрі, сердечні люди, які мені допомагали. Не можу не згадати добрим словом Р.С. Данченко (директор СШ №1) та А.М. Руднева (зав. міського відділу освіти), які сприяли моїй роботі. Надавали мені відрядження до архівів та бібліотек Києва, Москви, Одеси, Санкт-Петербурга, Херсона та інших міст, робили чудовий розклад занять. У 1993 році була прийнята на посаду старшого викладача кафедри історичних та економічних дисциплін Бердянського державного педагогічного інституту. Десь наприкінці червня 1994 р. зустріла С.А. Могильного, який уже тоді працював зав. кафедри



З колегами АРІУ



Ольвія 1992 р.

суспільно-гуманітарних дисциплін Азовського регіонального інституту управління при Запорізькому державному університеті. Він запропонував мені перейти до АРІУ на його кафедру. Після розмови з мамою прийняла пропозицію.

В АРІУ пройшла шлях від старшого викладача до завідувача кафедри історії і теорії держави та права (1997-2007 рр.) Викладала на юридичному факультеті, тому і стала потреба в юридичній освіті. Спочатку навчалася в АРІУ. Склала заліки та екзамени нарівні зі своїми студентами, отримала диплом бакалавра права з відзнакою (2001 р.), а через рік закінчила юридичний факультет Запорізького державного університету за спеціальністю “Юрист-спеціаліст”.

Працюючи в АРІУ, розробила та викладала основні навчальні курси – “Теорія держави та права”, “Історія держави та права України”, “Основи римського права”, “Державне будівництво та місцеве самоврядування” та “Міжнародне публічне право”. Зі всіх курсів написала методичні посібники (див. бібліографію), а з курсу “Історія держави та права України” навчальний посібник з грифом МОН.

Поруч зі мною на юридичному факультеті працювали чудові викладачі, науковці та практики – З.С. Авілова, К.Б. та О.О. Дудорови, О.М. Гриб, Л.В. Бондаренко, Н.П. Будникова, Т.М. Кардашова, Г.В. Картофлицький, Є.В. Корецька, С.М. Морока, І.Б. Петягіна, В.А. Рубінчик, В.І. Скрибець... Декілька років на нашій кафедрі працював сумісником суддя Конституційного Суду, д.і.н., професор В.М. Шаповал (зараз він голова ЦВК). Чудова людина, цікавий співрозмовник, він всіляко допомагав не тільки інституту, а й кафедрі.

Однак улюбленою моєю справою залишалася археологія, тому у 2007 році, не вагаючись, я прийняла пропозицію подати свою кандидатуру на посаду декана



Знахідки



Підсумок – розкопки ойкоса (Ольвія, 2012 р.)



Польовий щоденник



Зачистка

соціально-гуманітарного факультету. Я вдячна всім моїм колегам, які підтримали мене на цій посаді. У 2010 році достроково пішла з посади декана та перейшла на посаду доцента кафедри політології та правознавства. Завдяки підтримці ректора університету, д.філол.н., професора В.А. Зарви здійснилася моя мрія. У січні 2011 року очолила навчальну археологічну лабораторію соціально-гуманітарного факультету БДПУ, яка займається археологічним дослідженням нашого краю.

За період роботи в Бердянському державному педагогічному університеті розробила та викладаю навчальні курси : “Археологія”, “Історія держави та права України”, “Міжнародне публічне право”, “Муніципальне право”, “Римське право”.

Чи щаслива я людина? Так, бо маю сім онучок (Катюша, Софія, Вероніка, Аліна, Поліна, Діана і Мілена) та одного онука, п'ять племінниць (Ірина, Людмила, Олександра, Анастасія, Тетяна), двох племінників (Андрій та Микита). Завжди поруч моя сестра Наталія і брат Микола. Маю прекрасних друзів – В. Зарву, О. Данилевську-Буханову, Т. Кардашову, В. Єлагіну, В. Рубінчика... Займаюся улюбленою справою...

Поздравление

У Валентины Анатольевны Папановой всегда есть много поводов адресовать ей добрые искренние слова во благо... Но 13 июня 2013 – особенный день с замечательным поводом для искренних слов поздравления, благодарности, почтения, признания, уважения в честь юбилея!

Дорогая Валентина Анатолиевна!

Мы благодарны судьбе за то, что она подарила нам опыт многолетнего сотрудничества и радость совместной работы!

Мы признательны Вам за партнерство, дружбу, помощь и понимание!

Мы гордимся Вашими победами, успехами и достижениями!

Мы признаем Ваш профессиональный авторитет и подчеркиваем высокий статус Учителя, который заслужили самоотверженным педагогическим трудом за многие годы работы в средней и высшей школе!

Мы рады возможности пожелать Вам здоровья, вдохновения, радости жизни и разделяем торжество праздника!

**Ваши коллеги с кафедры
менеджмента гостиничного,
курортного и туристического
сервиса**

**Хронологічний показник
друкованих праць
Папанової Валентини Анатоліївни**

1985 рік

1. Новий кам'яний склеп Ольвійського некрополя
// Археологія. – 1985. – Вип. 49. – С.78-86.

1990 рік

2. Чернофигурный килик из некрополя Ольвии // Проблемы археологии Северного Причерноморья // Тез. докл. юбилейной конференции. – Херсон: изд-во Херсонской обл. библиотеки, 1990 – С. 50-51.

1993 рік

3. Раскопки некрополя Ольвии Б.В. Фармаковским // Некрополь Ольвии (история исследования, итоги раскопок). Сборник статей. – Бердянск: Гортипография, 1993. – С. 3-15.

4. Из истории исследования Ольвии // Там же. – С. 15-24.

5. Архаический курос из ольвийского некрополя // Там же. – С. 24-26.

6. Раскопки некрополя Ольвии конца V–IV в.в. до н.э. в 1991-1992 г.г. // Там же. – С. 26-90.

1994 рік

7. О неизданных планах Ольвии. Ольвия – 200 // Тезисы докл. межд. конференции. – Николаев, 1994. – С.99-100.

1995 рік

8. Раскопки некрополя Ольвии в районе Широкой балки // Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження

// Тези першої обл. наукової краєзнавчої конференції. – Миколаїв, 1995. – С.38-40.

9. Tumulary Necropolis of Olvio // Tumularu Tombs of Iron Age in the South–Eastern Europe // The 2-nd International Symposium of Funeral Archaeology. Abstracts. – Tulcea, Romania 1995. – P.25-26.

1996 рік

10. Маловідомі матеріали з архівів П.І. Кеппена // Мир Ольвии: памятник исследователю и исследование памятника. Материалы юбил. чтений, посв. 90-летию со дня рожд. проф. Л.М.Славина. – Киев: Редакціоно-видавничий центр ІА НАНУ, 1996. – С.171-173.

11. Семейно-родовой участок ольвийского некрополя // Древнее Причерноморье. III чтения памяти пр. П.О. Карышковского. Тезисы докл. юбилейн. Конференции. – Одесса: Астропринт, 1996. – Вып.III. – С. 82-84.

1997 рік

12. К вопросу о символике былины “Смерть Василия Буслаевича” // Актуальні питання слов’янської філології. Міжвуз. збірник наук. статей. – Вип.III. – Київ-Бердянськ: друкарня Ростунова О.Т., 1997. – С.171-175.

13. Надгробия некрополя Ольвии // Древности степного Причерноморья и Крыма. – Вып.VI. – Запорожье: Павел, 1997. – С.112-118.

14. Основные черты права античной Ольвии // Концепція формування законодавства України. – Запоріжжя: Павел, 1997. – С. 76-82.

15. Поминальный обряд ольвиополитов // Никоний и античный мир Северного Причерноморья. – Одесса: Ветаком, 1997. – С.156-161.

16. История государства и права Украины. Курс лекций. – Бердянск: Південна зоря, 1997. – Ч.1 – 44с; Ч.2 – 92 с.

17. Методические рекомендации к семинарским занятиям по курсу “История государства и права Украины”. – Бердянск: Південна зоря, 1997. – 28 с.

18. Apotheosis of the Dead // The Funerary Practices in the 13-th-4-th Centuries in Europe // The Third International Symposium of Funeral Archaeology. Abstracts. – Tulcea: Arti Grafiche Giaccone, 1997. – P. 30-31.

1998 рік

19. Время упущенных возможностей // Актуальні питання слов'янської філології. Сучасна інтерпретація художніх творів Ф.М. Достоевського. – Міжвуз. збірник наук. праць. – Київ-Бердянськ: Міжнародна фінансова агенція, 1998. – С.6-12.

20. Развитие права в Ольвии // Древнее Причерноморье. Материалы IV-х чтений памяти проф. П.О. Карышковского. – Одеса: Каламо, 1998. – Вып. IV. – С.109-114.

1999 рік

21. Основные принципы Всеобщей декларации прав человека // Вісник Азовського регіонального інституту управління. Проблеми регіонального управління. – Бердянськ: Південна зоря, 1999. – Вип.1. – С. 46-49.

22. О проблемах взаимоотношений органов местного самоуправления и местных государственных администраций // Вісник Азовського регіонального інституту управління. Проблеми регіонального управління. – Бердянськ: Південна зоря, 1999. – Вип.2. – С. 23-30.

23. Методичні рекомендації та учбові тести до семінарських занять з курсу “Історія держави та права України”. – Бердянськ: Південна зоря, 1999. – 102 с.

2000 рік

24. Лекции по истории государства и права Украины: учебное пособие (рекомендовано

Министерством образования и науки Украины). – Киев: Знання, 2000. – 200 с.

25. Про проблеми взаємовідносин органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій // Матеріали між нар. “круглого столу”, присвяченого пам’яті проф. К.Г. Федорова. – Запоріжжя: ЗДУ, 2000. – С. 25-32.

26. Символика оружия в античной мифологии // Актуальні питання слов’янської філології. Міжвуз. збірник наук. статей. – Київ-Бердянськ: Знання, 2000. – Вип.V. – С. 139-144.

27. Чернолаковая керамика из семейно-родового участка некрополя Ольвии // Старожитності Степового Причорномор’я і Криму. – Запоріжжя: Дике поле, 2000. – Вип. VIII. – С. 195-218.

28. Tumulary Necropolis of Olbia // Nombres tumulaires de l’Age du Fer dans le Sud – Est de la l’Europe: Actes du II Colloque International d’Archeologie Funeraire. – Tulcea: l’Institut de Recherches Eco-Museologiques, 2000. – №1. – P. 89-101.

29. The opotheosis of the dead (based of artikle “The Olbio Pontica Necropolis”) // Pratiques funeraires dans l’Europe des XIII – IV s. av. J.-C. Actes du III Colloque International d’Archeologie Funeraire – Tulcea: l’Institut de Recherches Eco-Museologiques, 2000. – №2. – P. 123-131.

30. Funeral Ceremony of the Family Place of Olbio Necropolis // Funeral Practices As Forms of Cultural Identity (Bronze and Iron Ages). 4-th International Colloquium of Funeral Archaeology. Abstracts. – Tulcea: Edidat de Institut de Certari Eco-Muzeale, 2000. – P. 44-47.

2001 рік

31. Погребальные сооружения редкой конструкции некрополя Ольвии // Боспорский феномен: колонизация региона, формирование полисов, образование государства. – СПб.: Изд-во Гос. Эрмитажа, 2001. – Ч.II. – С. 36-40.

32. Основные итоги охранных раскопок участка семейных захоронений на некрополе Ольвии // Ольвія та античний світ. Матеріали наукових читань. Присвячених 75-річчю утворення історико-археологічного заповідника “Ольвія” НАН України. – Київ: ІА НАНУ, 2001. – С. 103-105.

33. Статут територіальної громади: теорія та практика // Вісник Запорізького державного університету (юридичні науки). – Запоріжжя: ЗДУ, 2001. – Вип.2. – С. 69-80.

2002 рік

34. Особливості поминально-поховального обряду некрополя Ольвії // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – Вип. XV. – С. 201-205.

35. Символика оружия в античных погребениях // Боспорский феномен: погребальные памятники и святилища. – СПб.: Изд-во Гос. Эрмитажа, 2002. – Ч. II. – С. 279-285.

36. Склепы с росписью на некрополе Ольвии // Proceedings of the Eighth International Congress of Thracology Thrace and the Aegean. – Sofia: Institute of Tracology Bulgarian Academi of Sciences, 2002. – Vol. II. – P. 547-555.

37. Амфора с клеймом ΑΝΤΙ/ΦΙΛΟΥ из некрополя Ольвии // Северное Причерноморье в античное время. – Киев: ДКПП “Тираж”, 2002. – С. 76-78.

38. Охранные раскопки некрополя Ольвии (итоги 2000-2001 полевых сезонов) // Археологічні відкриття в Україні: 2000–2001 рр. – Київ: ІА НАНУ, 2002. – С. 178-179. *Співавтор С.М.Ляшко*

2003 рік

39. К характеристике экономических связей Ольвии (по материалам амфор из некрополя Широкой балки) // Археологічні відкриття в Україні: 2001 – 2002 рр. – Київ: Шлях, 2003. – С. 318-328. *Співавтор Лейпунська Н.О.*

40. Расписная ойнохоя местного производства из некрополя Ольвии // Археологические вести. – 2003. – №10. – С. 120-125.

41. Самоорганизации населения как разновидность местного самоуправления // Вісник Запорізького державного університету. Юридичні науки. – Запоріжжя: ЗДУ, 2003. – №1. – С. 52-55.

42. Статут територіальної громади як одна із гарантій місцевого самоврядування // Тиждень науки. Збірник тез та доповідей. – Запоріжжя: видавництво Гуманітарного університету, 2003. – Т.1. – С. 25-26.

43. Основы римского права: практикум для студентов I курса юридического факультета. – Бердянськ: МП “Модем”, 2003. – 38 с.

44. About social structure of the Olbia Pontika population on the basis of Necropolis data // The Grave as an Expression of the dead social status (5th c. B.C. – 5th c. A.D.) V-th International Colloquium of Funeral Archaeology. Abstracts. – Braila-Tulcea, 2003. – P. 17.

2004 рік

45. Алтари некрополя Ольвии // Старожитності Степового Причорномор'я і Криму. – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – Вип. XI. – С. 189-198.

46. Академик П.И. Кеппен и Ольвия // “О древностях Южного берега Крыма и гор Таврических” сб. науч. тр. – Киев: Стилос, 2004. – С. 74-79.

47. “И снова Ольвия была брошена на произвол судьбы ...” // BORYSTHENIKA. Материалы II научной конференции, посвящен. 100-летию раскопок на о. Березань. – Николаев, 2004. – С. 30-37.

48. Поминально-погребальные обряды некрополя Ольвии, связанные с культом хтонических богов и героев // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – Вип. XVIII. – С. 296-300.

49. Проблема реінжинірингу діяльності місцевої влади в контексті руху до європейських стандартів місцевого самоврядування // Perspektywy rozwoju lokalnego i regionalnego w warunkach akcesji Polski do Unii

Europejskiej programowanie – zarządzanie zmiany społeczno – ekonomiczne.– Bielsko - Biala: Wydawnictwo Naukowe ATH, 2004. *Співавтор Могильний С.А.*

50. Новая ольвийская усадьба // Боспорский феномен: проблемы хронологи и датировки памятников. – СПб.: Изд-во Гос. Эрмитажа, 2004. – С. 89-95. *Співавтор С.М.Ляшко.*

51. Международное право: методическое пособие для студентов IV курса юридического факультета. – Бердянськ: видавничий центр АУІТ “АРІУ”, 2004. – 143 с.

2005 рік

52. Амфоры в поминальном и погребальном обрядах некрополя Ольвии // Ethnic Contacts and Cultural Exchanges North and West of the Black Sea (from the Greek colonization to the present). – Iasi: TRINITAS, 2005. – P. 221-237.

53. “В самой крепости жила только меньшая часть ольвиополитов...” // Боспорский феномен: проблема соотношения письменных и археологических источников. – СПб.: Изд-во Гос. Эрмитажа, 2005.– С. 192-199. *Співавтор Ляшко С.М.*

54. Семейно-родовой участок некрополя Ольвии // Древнее Причерноморье. Материалы VI-х чтений памяти проф. П.О. Карышковского. – Одесса: Астропринт, 2005. – Вып.VI. – С. 82-84.

55. Итоги исследования усадьбы на некрополе Ольвии // Археологічні відкриття в Україні: 2003–2004 рр. – Запоріжжя: Дике поле, 2005. – С. 244-247. *Співавтор Ляшко С.М.*

56. Статут територіальної громади міста – конституція міста: методичні матеріали. – Бердянськ: видавничий центр “АУІТ” АРІУ, 2005. – 50 с.

57. Законодавство про місцеве самоврядування в Україні. – Бердянськ: видавничий центр “АУІТ” АРІУ, 2005. – 274 с. *Упорядники: Папанова В.А., Гриник В.І.*

58. Амфоры в поминально-погребальном обряде некрополя Ольвии // Ethnic Contacts and Cultural E[changes North and West of the Black Sea (from the

Greek colonization to the present). International symposium. Summaries. – Iasi, 2005. – P. 26-27.

59. European Integration Policy as Self-Governance and Regional Development Factor // *Rozwoj lokalny i regionalny w dobie globalizacji*. – Bielsko - Biala: Wydawnictwo Naukowe ATH, 2005. – P. 115-124.

60. The Cult of the Thracian Rider in the Funeral Rites of Antique Burial Places in the North Pontic Area // 10th International Congress of Thracology. Abstracts List of Participants. – Komotini – Alexandroupoli, 2005. – P. 110-112.

2006 рік

61. Урочище Сто могил: некрополь Ольвии Понтийской – К.: Знання України, 2006. – 278 с.

62. Проблемы самоорганизаций населения в Украине // *Підприємництво, господарство і право*. – №7. – 2006. – С. 15-20.

63. Ольвийская усадьба (итоги раскопок 2003-2005 г.г.) // *Древнее Причерноморье. Сборник статей, посвященных 85-летию проф. П.О. Карышковского*. – Одесса: Измайловская гор. типография, 2006. – Вып. VII. – С. 134-140. *Співавтор Ляшко С.М.*

64. Теория государства и права: схемы и словарь. – Бердянськ: Видавничий центр АУІТ АРІУ, 2006. – 45 с. *Співавтор Музичин П.О.*

65. Adaptation of Laws on Local Self-Government of Ukraine to the European Norms // *Rozwoj lokalny i regionalny po wejściu Polski do Unii Europejskiej*. – Bielsko - Biala: Wydawnictwo Naukowe ATH, 2006. – T.1 – P. 105-114.

66. Funeral Ceremonies of the Olbia Nekropolis (Fameli Place) // *Pratiques funeraires et manifestations de l'identite culturelle (Age du Bronze et Age du Fer)*. Actes du IV^e Colloque International d'Archeologie Funerire. – Tulcea: l'Institut de Recherches Eco-Museologiques, 2006. – P. 177-185.

2007 рік

67. Символ быка как элемент ольвийской религиозной символики // *Боспорский феномен:*

сакральный смысл региона, памятников, находок. – СПб.: Изд-во Гос. Эрмитажа, 2007. – Т. II. – С. 139-143. *Співавтор Ляшко С.М.*

68. The role of the community in the development of local self-governance in Ukraine // Rozwoj lokalny i regionalny w dobie globalizacji. – Bielsko - Biala: Wydawnictwo Naukowe ATH, 2007. – P. 58-63.

2008 рік

69. Полуземлянка редкой конструкции с ольвийской усадьбы // Древнее Причерноморье. – Одесса: ФЛП “Фридман А.С.”, 2008. – Вып. VIII. – С. 223-229. *Співавтор Ляшко С.М.*

70. Ольвийская усадьба эллинистического времени (раскопки 2003-2007 гг.) // Pontika 2008. Recent Research on the Northern and Eastern Black Sea in Ancient Times. Abstracts. – Cracow, 2008. – P. 51-52. *Співавтор Ляшко С.М.*

71. Культ фракийского всадника в погребальном обряде античных некрополей Северного Причерноморья // Північне Приазов'я. – Донецьк: Норд-Прес, 2008. – С. 16 – 27.

2009 рік

72. Ольвийская усадьба IV в. до н.э. // Старожитности Степового Причерномор'я і Криму. – Запоріжжя, 2009. – Вип. XV. – С. 100-106. *Співавтор Ляшко С.М.*

73. Новые материалы к корпусу ольвийской глиптики раннеантичного времени // Старожитности Степового Причерномор'я і Криму. – Запоріжжя, 2009. – Вип. XV. – С. 117-122. *Співавтор Островерхов А.С.*

74. Права женщин в древней Греции (на примере Афин) // Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. Матеріали міжвузівської наукової конференції 10 грудня 2008 р./ За ред. В.А. Папанової та Т.К. Захарченко. – Бердянськ. – Донецьк: Норд-Прес, 2009. – С. 119 – 125.

75. Пелика керченского стиля IV в. до н. э. из Ольвии // Боспорский феномен: искусство на периферии античного мира. – СПб.: Изд-во Гос. Эрмитажа, 2009. – С. 16 – 22. *Співавтор Ляшко С.М.*

2010 рік

76. О некоторых аспектах строительного дела в Ольвии // Боспор Киммерийский и варварский мир в период античности и средневековья. Ремесла и промыслы. – Керчь, 2010. – Вып. XI. – С. 283-288. *Співавтор Ляшко С.М.*

77. Муніципальні права громадян // Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. Матеріали міжвузівської наукової конференції 10 грудня 2009 р. – Бердянськ–Донецьк: Норд-Прес, 2010. – С. 159-165.

78. Новая сельская усадьба Ольвии (итоги раскопок 2010 г.) // Преемственность и инновации в изучении традиционных культур Средиземноморья. Материалы XII чтений памяти проф. Н.П. Соколова. – Нижний Новгород, 2010. – С. 56-62.

79. Thracians in Olbio Pontica // XI-th International Congress of Thracology. Abstracts List of Participants. – Istanbul, University of Istanbul, 2010. – P. 76-80.

2011 рік

80. Новый ольвийский ойкос? // Древнее Причерноморье. – Вып. IX. – Одесса: ФЛП “Фридман А.С”, 2011. – С. 268-273. *Співавтор Ляшко С.М.*

81. Право на життя та право на смерть // Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. Матеріали міжвузівської наукової конференції 10 грудня 2010 р. – Бердянськ–Донецьк, 2011. – С. 330-341.

83. Розвідка поблизу с. Смирнове Куйбишевського р-ну Запорізької області // Археологічні дослідження в Україні 2010. – Київ-Полтава, 2011.

84. Olbio Estate of the 4-th century B.C. // PONTIKA 2008. Recent Research on the Northern and Eastern Black Sea in Ancient Times. – Oxford: BAR International. – Series 2240, 2011. – P. 214-219.

2012 рік

85. Хозяйственные постройки в системе ольвийской усадьбы начала IV – 30-х годов IV в. до н. э. // Боспор Киммерийский и варварский мир в период античности и средневековья. Проблемы урбанизации / Материалы XIII Боспорских чтений. – Керчь, 2012. – С. 294-300. *Співавтор Ляшко С.М.*

86. Про порушення закону України “Про археологічну спадщину” на території Бердянського району // Право та державне управління. – 2012. - №1(6). – С.5-9. *Співавтор Мурзін В.Ю.*

87. Про порушення чинного законодавства про охорону археологічної спадщини (на прикладі Запорізької області) // Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю “Придніпровські соціально-гуманітрні читання”. Бердянська секція. – Бердянськ, 2012. – С. 97-100. *Співавтор В.Ю. Мурзін*

88. Право на сексуальність // Права людини в контексті Загальної Декларації прав людини // – Бердянськ-Донецьк, 2012. – Вип. IV. – С. 330-341.

89. Підсумки польової розвідки та науково-рятивних робіт у Бердянському районі Запорізької обл. // Археологічні дослідження в Україні 2011. – Київ, 2012.

90. Права женщин в Древних Афинах // Теория и практика современной юридической науки: Материалі заочної межд. научно-методической конференции. 29 марта 2012 года. – Белгород.: изд-во БУКЭП, 2012. – С. 140-150.

2013 рік

91. Право на тишу // Матеріали І Всеукраїнської наукової конференції “Права людини перед викликами ХХІ століття”. – Бердянськ, 2013. – С. 203-208.

92. Ольвийский ойкос (итоги раскопок 2010-2012 гг.) // Древнее Причерноморье. – Вып.Х. – Одесса: ФЛП “Фридман А.С”, 2013. – С. 407-414. *Співавтори: Голик А.А., Ляшко С.М.*

93. О некоторых аспектах использования некрополя Ольвии в коммеморативных практиках // Боспор Киммерийский и варварский мир в период античности и средневековья. Археологический объект в контексте истории / Материалы XIV Боспорских чтений. – Керчь, 2013. – С. 279-284. *Співавтор Ляшко С.М.*

Наукове редагування

1. Актуальні питання слов'янської філології. Сучасна інтерпретація художніх творів Ф.М. Достоевського. // Міжвуз. збірник наук. праць /Відповідальні за випуск В.А. Папанова, С.Ю. Алперт. – Київ-Бердянськ: Міжнародна фінансова агенція, 1998. – 128 с.

2. Північне Приазов'я. Наукова збірка / За ред. В.А. Папанової – Донецьк: Норд-Прес, 2008. – 356 с.

3. Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. Матеріали міжвузівської наукової конференції 10 грудня 2008 р. / За ред. В.А. Папанової та Т.К. Захарченко. – Бердянськ. – Донецьк: Норд-Прес, 2009. – 182 с.

4. Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. Матеріали міжвузівської наукової конференції 10 грудня 2009 р. / За ред. В.А. Папанової. – Бердянськ–Донецьк: Норд-Прес, 2010. – 218 с.

5. Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. Матеріали III міжвузівської наукової конференції 10 грудня 2010 р. / За ред. І.В. Алексеєнко, В.А. Папанової – Бердянськ-Донецьк: "Донбас", 2011. – Вип.III. – 308 с.

Рецензування

1. Сенченко І.І. Очерки истории Северного Приазовья (до конца XIX века). – Бердянск: Гортипография, 1996. – 72 с.

2. Могильний А.П. Культура і особистість. – К.: Вища школа, 2002. – 320 с.

ЗВІТИ ПРО РОЗКОПКИ (на правах рукопису)*

1. Козуб Ю.И., Папанова В.А. Отчет о раскопках предместья и некрополя Ольвии в 1982 г. // НА ИА НАНУ. – 1982/23а. – 20 с.
2. Козуб Ю.И., Папанова В.А. Отчет о раскопках предградья и некрополя Ольвии в 1983 г. // НА ИА НАНУ. – 1983/31б. – 20 с.
3. Козуб Ю.И., Папанова В.А. Отчет о раскопках некрополя и предместья Ольвии в 1985 г. // НА ИА НАНУ. – 1985/25б. – 10 с.
4. Козуб Ю.И., Папанова В.А. Отчет о раскопках предградья и некрополя Ольвии в 1986 г. // НА ИА НАНУ. – 1986/5г. – 23 с.
5. Козуб Ю.И., Папанова В.А. Отчет о раскопках предградья и некрополя Ольвии в 1987 г. // НА ИА НАНУ. – 1987/8г. – 32 с.
6. Козуб Ю.И., Папанова В.А. Отчет о раскопках предградья и некрополя Ольвии в 1988 г. // НА ИА НАНУ. – 1988/7в. – 13 с.
7. Крыжицкий С.Д., Папанова В.А. Отчет о раскопках некрополя Ольвии в 1991 году / /НА ИА НАНУ. – 1991/17в. – 13 с.
8. Крыжицкий С.Д., Папанова В.А. Отчет о раскопках некрополя Ольвии в 1992 году (район Широкой балки) // НА ИА НАНУ. – 1992/ 8г. – 60 с.
9. Папанова В.А. Отчет. Раскопки некрополя Ольвии в 1993 году // НА ИА НАНУ. – 1993/1в. – 20 с.
10. Папанова В.А. Отчет. Раскопки некрополя Ольвии в районе Широкой балки // НА ИА НАНУ. – 1994/1в. – 45 с.
11. Папанова В.А. Отчет. Охранные раскопки некрополя Ольвии в районе Широкой балки в 1995 году // НА ИА НАНУ. – 1995/1в. – 60 с.
12. Папанова В.А. Отчет. Охранные раскопки на некрополе Ольвии (участок в районе Широкой балки) // НА ИА НАНУ. – 1996/51в. – 32 с.

13. Папанова В.А. Отчет. Охранные раскопки некрополя Ольвии (участок в районе Широкой балки) // НА ИА НАНУ. – 1998/1г. – 60 с.

14. Папанова В.А. Отчет. Охранные раскопки семейно-родового участка некрополя Ольвии (район Широкой балки) // НА ИА НАНУ. – 1999/1г. – 40 с.

15. Папанова В.А., Ляшко С.Н. Отчет. Охранные раскопки на некрополе Ольвии // НА ИА НАНУ. – 2000/1г. – 50 с.

16. Папанова В.А., Ляшко С.Н. Отчет. Охранные раскопки ольвийского некрополя в 2001 году // НА ИА НАНУ. – 2001/1г. – 38 с.

17. Папанова В.А., Ляшко С.Н. Отчет. Охранные раскопки на некрополе Ольвии в 2002 году // НА ИА НАНУ. – 2002/1г. – 42 с.

18. Папанова В.А., Ляшко С.Н. Отчет. Охранные раскопки на некрополе Ольвии (усадыба) в 2003 году // НА ИА НАНУ. – 2003/1г. – 100 с.

19. Папанова В.А., Ляшко С.Н. Отчет. Некрополь Ольвии (охранные раскопки в юго-западной части – усадыба) // НА ИА НАНУ. – 2004/1г. – 102 с.

20. Папанова В.А., Ляшко С.Н. Отчет. Усадыба (охранные раскопки в юго-западной части некрополя Ольвии) // НА ИА НАНУ. – 2005/1г. – 110 с.

21. Папанова В.А., Ляшко С.Н. Отчет. Охранные раскопки комплекса “Усадыба” (юго-западная часть некрополя Ольвии) // НА ИА НАНУ. – 2006/1г. – 106 с.

22. Папанова В.А., Ляшко С.Н. Отчет. Охранные раскопки в юго-западной части некрополя Ольвии (“Усадыба”, участок “Западный”) // НА ИА НАНУ. – 2007/1г. – 224 с.

23. Папанова В.А., Ляшко С.Н. Отчет. Охранные раскопки участка “Усадыба” (юго-западная часть некрополя Ольвии) // НА ИА НАНУ. – 2008/1г. – 250 с.

24. Папанова В.А., Ляшко С.Н., Назаров П.А. Отчет. Охранные раскопки на участке “Усадыба” (юго-западная часть некрополя Ольвии) в 2009 г. // НА ИА НАНУ. – 2009/7г. – 264 с.

25. Папанова В.А., Ляшко С.Н., Назаров П.А. Отчет. Охранные раскопки на участке “Некрополь юго-

восточный (Широкая балка)” в 2010 г. // НА ИА НАНУ. – 2010/8г. – 264 с.

26. Папанова В.А. Отчет. Археологическая разведка на землях ТОВ “Агрофірма “40 років Жовтня” (с. Смирново Куйбышевского района Запорожской области) в 2010 г. // НА ИА НАНУ. – 2010. – 34 с.

27. Папанова В.А., Ляшко С.Н., Голик А.А. Отчет. Охранные раскопки на участке “Некрополь юго-восточный (Широкая балка)” в 2011 // НА ИА НАНУ. – 2011. – 289 с.

28. Папанова В.А. Отчет. Археологическая разведка побережья Азовского моря (с. Дмитровка Бердянского р-на) и научно-спасательные археологические раскопки (с. Берестовое Бердянского р-на Запорожской обл.) в 2011 г. // НА ИА НАНУ. – 2011. – 69 с.

29. Папанова В.А., Ляшко С.Н., Голик А.А., Каира Ф.В. Отчет. Охранные раскопки на участке “Ойкос (Широкая балка – юго-восток)” в 2012 г. // НА ИА НАНУ. – 2012. – 69 с.

30. Папанова В.А., Голик А.А., Димитров В.В. Отчет. Археологическая разведка в Бердянском и Черниговском районах Запорожской области в 2012 г. // НА ИА НАНУ. – 2012. – 69 с.

** Ці звіти (на правах рукопису) зберігаються у науковому архіві Інституту археології Національної Академії наук України. На них розповсюджується авторське право.*

Участь у міжнародних конференціях

1995 рік

1. II^e Colloque International d'Archeologie Funeraire "Tombes tumulaires de l'Age du Fer dans le Sud-Est de L'Europe". – 18-24 septembre 1995 (Tulcea, Romania).

1997 рік

2. III^e Colloque International d'Archeologie Funeraire "Pratiques funeraires dans L'Europe XIII^e – IV^e s.av.J.-C." – 15-20 septembre 1997 (Tulcea, Romania).

2000 рік

3. IV^e Colloque International d'Archeologie Funeraire "Pratiques funeraires et manifestations de l'identite culturelle (Age du Bronze et Age du Fer)". – 22-28 mai 2000 (Tulcea, Romania).

2001 рік

4. Міжнародна наукова конференція "Боспорський феномен: колонизация региона, формирование полисов, образование государства" – березень 2001 р.(Санкт-Петербург, Росія)

2002 рік

5. Міжнародна наукова конференція "Боспорський феномен: погребальные памятники и святилища" – березень 2002 р. (Санкт-Петербург, Росія)

2003 рік

6. V-th International Colloquium of Funeral Archaeology "The Grave as an Expression of the dead social status (5th c. B.C. - 5th c. A.D.)" – 14-17 may 2003 (Braila-Tulcea, Romania).

2005 рік

7. Міжнародна наукова конференція "Боспорский феномен: проблема соотношения письменных и археологических источников". – 14-18 листопада 2005 (Санкт-Петербург, Россия).

8. II Miedzynarodowie Konferencji "Perspektywy rozwoju lokalnego i regionalnego w warunkach akcesji Polski do Unii Europejskiej: zmiany w dostowywanie Polski do standartow unijnych" – May 2005 (м. Бельско-Бяло Польша).

9. International symposium "Ethnic contacts and cultural exchanges North and West of the Black Sea". – June 12-17, 2005 (м. Ясси, Румунія).

10. 10th International Congress of Thracology. – October 18-23, 2005 (Komotini – Alexandroupoli, Greece).

2006 рік

11. Міжнародна конференція "Жебелевские чтения – VIII" – 1-5 листопада 2006 р. (Санкт-петербургський державний університет, Росія).

12. III Miedzynarodowie Konferencji "Perspektywy rozwoju lokalnego i regionalnego w warunkach akcesji Polski do Unii Europejskiej: zmiany w dostowywanie Polski do standartow unijnych" – June 2006 (м. Бельско-Бяло, Польша).

2007 рік

13. Міжнародна наукова конференція "Боспорский феномен: сакральный смысл региона, памятников, находок". – 26-30 листопада 2007 р. (Санкт-Петербург, Росія).

14. IV Miedzynarodowie Konferencji "Nowoczesne kierunki w rozwoju lokalnym i regionalnym" – 24-26 травня 2007 р. (м. Вісла, Польша).

2008 рік

15. Pontika 2008: Recent Research on the Northern and Eastern Black Sea in Ancient Times. International Colloquium at the Institute of Archaeology, Jagiellonian University. – 21st -26th April, 2008 (Краков, Польща).

2009 рік

16. Міжнародна наукова конференція “Боспорський феномен: искусство на периферии античного мира”, –1 -4 грудня 2009 р. (Санкт-Петербург, Росія).

2010 рік

17. Всероссийська наукова конференція “XII Чтения памяти профессора Николая Петровича Соколова” – 30 вересня – 2 жовтня 2010 р. (Нижній Новгород, Росія).

18. XI International Congress of Thracology. – 8-12 November 2010 (Istanbul, Turkey).

2011 рік

19. Міжнародна наукова конференція “Боспорський феномен: население, языки, контакты” – листопад 2011 р. (Санкт-Петербург, Росія).

2012 рік

20. International Conference "Ancient Greek Necropolises Along The Black Sea Coast" – 4th to the 7th of October 2012 (Nessebar, Bulgaria)

Про В.А. Папанову

1982 рік

1. Савон А. Фоторепортаж // Південна зоря. – листопад 1982 р.

1986 рік

2. Руднєв А. Подяка юним археологам // Південна зоря. – вересень 1986 р.

1987 рік

3. Горбатко В. Розкривала таємниці Ольвія // Південна зоря. – 14 липня 1987 р.

1988 рік

4. Войцехівська О. Добре мати такого друга // Південна зоря. – 18 червня 1988 р.

5. Савон А. Фоторепортаж // Південна зоря. – 16 листопад 1988 р.

1992 рік

6. Чайка А. Щастя вам, випускники // Південна зоря. – 26 травня 1992 р.

1997 рік

7. Борисова Т. Альма-матерь будущих правоведов в Бердянске // Південна зоря. – 22 квітня 1997 р.

8. Куценко П., Харсюк Б. “Ах, Ольвия, могучий древний град” // Південна зоря. – 16 липня 1997 р.

1998 рік

9. Харсюк Б. “Ольвия-Арго”: двадцатый полевой сезон // Деловой Бердяньск. – №19. – 1998 г.

10. Радонежский С. В.А. Папанова: “К рукам настоящего археолога золото не прилипает” // Берег. – 3-9 декабра 1998 г.

1999 рік

11. Забаржевская Т. Начало судьбы // Південна зоря. – 22 січня 1999 р.
12. Войцеховский Р. 20-й полевой сезон Бердянской экспедиции // Азовский вестник. – 9 октября 1999 г.
13. Войцеховский Р. Экспедиция на стыке тысячелетий // Азовский вестник. – 16 ноября 1999 г.

2000 рік

14. Тишаков Н. Первый раз для общего дела // Південна зоря. – вересень 2000 р.
15. Тишаков Н. Нам в сторонке сидеть не пристало // Південна зоря. – 25 листопада 2000 р.
16. Прядченко В. Такая современная древняя Ольвия // МИГ. – 2 декабря 2000 г.

2001 рік

17. Забаржевская Т. Оценку образованию дает рынок труда // Південна зоря. – 16 березня 2001 р.
18. Васильев А. “Ольвия – 2001” – криминальный оттенок // Південна зоря. – 19 вересня 2001 р.

2002 рік

19. Стариков А. Предложения в Устав города // Південна зоря. – 20 лютого 2002 р.
20. Дуэт археологи и экологии // Ринг-экспресс. – 24-30 октября 2002 г.
21. Нашенская Л. Для бердянцев, которые еще “не простояли и трех лет на лопате”, сделано исключение // Азовский вестник. – 24 октября 2002 г.

2003 рік

22. Забаржевская Т. С дипломом АРИУ надежно // Південна зоря. – 1 березня 2003 р.
23. Бердянцы копают “по-белому” // Ринг-экспресс. – 10-16 сентября 2003 г.
24. Стариков А. Заповеди Папановой // Південна зоря. – 16 червня 2003 р.

25. Забаржевская Т. Если душа родилась крылатой // Південна зоря. – 17 грудня 2003 р.

2005 рік

26. Овдин В. В украинской Помпее // Технополис. – №1. – 2005. – С.47-48.

27. Жінки України – 2005. Календар-довідник / Керівник проекту О.П. Дубіно. – Київ: “УкрРосьРеклама”, 2005.

28. “Женщинам Украины” от Бердянска // Ринг-експресс. – 2 февраля 2005 г.

29. О загадках Ольвии узнали в Греции // Ринг-експресс. – 2 ноября 2005 г.

30. Т.Назарова и В.Папанова “Жінки України – 2005” // Південна зоря. – 18 січня 2005 р.

31. Стариков А. “В престижной международной конференции...”// Південна зоря. – 18 травня 2005 р.

32. Цінний посібник // Південна зоря. – 3 червня 2005 р.

33. Гурбич О. Спогади про археологічну практику // Деловая жизнь. – 20 мая 2005 г.

2006 рік

34. Жінки України – 2006. Календар-довідник / Керівник проекту О.П. Дубіно. – Київ: “УкрРосьРеклама”, 2006.

35. Гурбич А. “Самоуправление не анархия, а очень ответственная работа” // Крок. – №6. – Січень, 2006.

36. Ученые Академии “АРИУ” о евроинтеграции // Південна зоря. – 29 серпня 2006 р.

37. Ах, Ольвия, прекрасный древний край // Ринг-експресс. – 13 сентября 2006 г.

38. Овдин В. Если образование обходится вам дорого, попробуйте невежество // 2000. Аспекты. – 6 октября 2006 г.

39. Войцеховская О. Впервые наука соединяется с практикой // Південна зоря. – 8 грудня 2006 р.

2007 рік

40. Михайличенко В., Денисов Е., Тишаков Н. Бердянск – взгляд через столетия. – Бердянск: Південна зоря, 2007. – С. 302.

41. Островерхов А.С. В.А. Папанова. Урочище Сто могил (некрополь Ольвии Понтийской). Розширена рецензія з коментарями // Старожитності Степового Причорномор'я і Криму. – Запоріжжя: ЗДУ, 2007. – Т. XIV. – С. 231-257.

42. Мурзин В.Ю. В.А. Папанова. Урочище Сто могил: некрополь Ольвии Понтийской // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – Вип. XX. – 2007. – С. 470-471.

43. Стариков А. Юбилей кафедри // Ринг-експрес. – 24 января 2007 г.

44. Владимиров П. Самоуправление на словах // Город. – № 31. – 30 августа 2007 г.

45. "Первый шаг, чтобы разбудить бердянцев на хорошие дела" // Громада Бердянска. – № 3-5. – 2007 г.

2008 рік

46. Забержевская Т. В служении у науки // Південна зоря. – 18 червня 2008 р.

47. Коваленко В. Археолог Валентина Папанова // Город. – №34. – 21 августа 2008 г.

48. Добыча Ю. Джазовый исполнитель Константин Горбатенко // Бердянские ведомости. – № 37. – 11 сентября 2008 г.

49. Аннинская И. Историк Валентина Папанова // Бердянск Деловой. – 29 августа 2008 г.

2010 рік

50. Стариков А. Из Ольвии с находками // Азовский вестник. – №30. – 10 сентября 2010 г.

2011 рік

51. Стариков А. На стыке двух наук // Південна зоря. – 14 травня 2011 р.

52. Тишаков Н. Все-таки полезно хорошенько посмотреть вокруг // МИГ. – 27 октября 2011 г.

2012 рік

53. Вьюнкова Е. Историк Валентина Папанова: "Надо уметь делать выводы, правильно оценивать"

дальнейшее развитие истории" // Бердянск Деловой. – 8 марта 2012 г.

54. Мон С. Константин Горбатенко // Город. – 10 августа 2012 г.

55. Стариков А. Ах, Ольвия – чудесный, милый край // Південна зоря. – 23 серпня 2012 р.

56. Стариков А. Историк Валентина Папанова: "Всех дел не переделать, но..." // Південна зоря. – 8 листопада 2012 р.

2013 рік

57. Тишаков Н. Учитель от бога // МИГ. – 7 февраля 2013 г.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

1. Смирнова Е. Историк Валентина Папанова: "В прошлой жизни я была воином" // PRO.berdyansk.biz. – 16 мая 2008 г. – Режим доступа: <http://pro.berdyansk.biz/content.php?id=519>

2. Кто есть кто в Запорожье. Интернет-справочник. – Режим доступа: <http://kto.zp.ua/index.php?id=2&pid=649>

3. Начало археологических раскопок в Бердянске. – Режим доступа: http://www.brd24.com/news/read/Nachalo_arheologicheskikh_raskopok_v_Berdjanske.ht

4. Вьюнкова Е. Ольвия на всех // PRO.berdyansk.biz. – 31 августа 2012 г. – Режим доступа: <http://pro.berdyansk.biz/content.php?id=11589>

5. Тишаков Н. Ольвиополит-ветеран, доцент Бердянского педуниверситета Валентина Папанова получила награду от Президента // МИГ. – 5 февраля 2013 г. – Режим доступа: <http://www.mig.com.ua/news/23818.html>

Слово про вченого:

**Папанова
Валентина
Анатоліївна**

(до 60-річчя з дня народження)